

Maagaasiseaduse, hädaolukorra seaduse ja konkurentsiseaduse muutmise seadus

§ 1. Maagaasiseaduse muutmine

Maagaasiseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) seaduse 2. peatüki 1. jagu täiendatakse §-ga 6¹ järgmises sõnastuses:

„§ 6¹. Tarbijarühmad varustuskindluse tagamisel hädaolukorras

(1) Kui hädaolukorras Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/1938, mis käsitleb gaasivarustuskindluse tagamise meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 994/2010 (ELT L 280, 28.10.2017, lk 1–56), artikli 11 tähenduses (edaspidi *hädaolukord*) ei ole võimalik tagada gaasivarustust kõikidele tarbijatele, tagavad bilansihaldur ja jaotusvõrguettevõtja gaasitarnete säilitamise tarbijarühmadele järgmises järjestuses:

1) kodutarbijad;

2) muud kaitstud tarbijad käesoleva seaduse § 26¹ lõike 2 punkti 2 tähenduses;

3) elektrijaamad, mis kasutavad elektrienergia tootmiseks gaasi ning on olulise tähtsusega elektrisüsteemi toimimiseks;

4) üldhuviteenuse osutajatest tarbijad;

5) muud kaitsetud tarbijad, kelle puhul eeldatav gaasivarustuse katkestamise aeg on kuni kuus tundi;

6) muud kaitsetud tarbijad, kelle puhul gaasivarustuse katkestamise aeg on üle kuue tunni.

(2) Tarbija käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tarbijarühma määramine toimub käesoleva seaduse § 10² nimetatud andmevahetusplatvormil märke tegemisega võrguettevõtja poolt.

(3) Tarbijate käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tarbijarühmadesse määramise põhimõtted kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

2) paragrahvi 8 lõikes 7 asendatakse tekstiosa „nr 994/2010, milles käsitletakse gaasivarustuse kindluse tagamise meetmeid (ELT L 295, 12.11.2010, lk 1–21),“ tekstiosaga „2017/1938“;

3) paragrahvi 10² lõiget 2 täiendatakse punktiga 5¹ järgmises sõnastuses:

„5¹) turuosalise kuulumine käesoleva seaduse § 6¹ lõikes 1 sätestatud tarbijarühma;“;

4) paragrahvi 16 lõiget 1 täiendatakse punktiga 1¹ järgmises sõnastuses:

„1¹) loob varustuskindluse tagamiseks Eestisse veeldatud maagaasi vastuvõtmise võimekuse;“;

5) paragrahvi 16 lõike 1 punktides 2³ ja 2⁵, § 26¹ lõigetes 1 ja 2, § 26³ lõikes 1, § 26⁴ lõikes 1 ning § 37 lõike 3 punktis 22 asendatakse tekstiosa „nr 994/2010“ tekstiosaga „2017/1938“;

6) paragrahvi 23 lõike 3 punkti 2 täiendatakse pärast sõna „investeeringud“ sõnadega „varustuskindluse tagamise ning“;

7) paragrahvi 26 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Võrguettevõtjal on õigus katkestada võrguühendus hädaolukorras kehtestatud gaasinõudluse kohustusliku vähendamise meetmete rikkumise või gaasi ebaseadusliku kasutamise tuvastamise hetkest viivitamata.“;

8) paragrahvi 26¹ lõike 2 punktis 2 asendatakse sõnad „ettevõtja, kellel“ sõnadega „kaugkütterajatis, millel“;

9) paragrahvi 26² pealkirja täiendatakse pärast tekstiosa „tagamine“ tekstiosaga „hädaolukorras“;

10) paragrahvi 26² lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kui süsteemihalduril on usaldusväärne teave, et võib toimuda sündmus, mille tagajärjel võib tekkida hädaolukord, teavitab ta sellest ja enda plaanitavatest meetmetest viivitamata Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Konkurentsiametit.“;

11) paragrahvi 26² lõikes 2 asendatakse arv „26²“ arvuga „26³“;

12) paragrahvi 26² lõiget 2 täiendatakse kolmanda ja neljanda lausega järgmises sõnastuses:

„Gaasinõudluse kohustusliku vähendamise meetmete ulatuse määrab valdkonna eest vastutav minister süsteemihalduri ettepanekul vastavalt gaasisüsteemi hetkeolukorrale. Meetmete rakendamiseks vajalike süsteemihalduri vahetud või bilansihalduri või jaotusvõrguettevõtja kaudu antavad juhised ja korraldused tarbimise piiramiseks on turuosalisele kohustuslikud.“;

13) paragrahvi 26² lõike 3 punkti 1 täiendatakse pärast sõna „varustatust“ sõnadega „ja tarbimist“;

14) paragrahvi 26² täiendatakse lõigetega 8–12 järgmises sõnastuses:

„(8) Kui hädaolukorra ulatus ei võimalda kõikide tarbijate gaasinõudluse rahuldamist ning Vabariigi Valitsus on andnud käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud loa gaasiga varustamise piiramiseks, vähendab bilansihaldur tema bilansiportfelli kuuluvate kaitsetute tarbijate gaasiga varustamist.“

(9) Kui bilansihaldur ei saa tagada kõikide käesoleva seaduse § 6¹ lõike 1 punktides 1–4 nimetatud tarbijarühmade gaasiga varustamist, informeerib ta sellest süsteemihaldurit, kellel on õigus panna teisele bilansihaldurile kohustus tema bilansiportfelli kuuluvate tarbijate gaasiga

varustamise vähendamiseks selliselt, et oleks tagatud võimalikult suures ulatuses § 6¹ lõike 1 punktides 1–4 nimetatud tarbijarühmade gaasiga varustatus.

(10) Hädaolukorras on gaasinõudluse kohustusliku vähendamise meetme subjektiks olev tarbija kohustatud oma gaasi tarbimist lähtudes käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud meetmetest piirama. Kui tarbija seda ei tee, informeerib bilansihaldur sellest jaotusvõrguettevõtjat, kes katkestab vastava tarbija võrguühenduse.

(11) Bilansigaasi hinnastamise tingimused hädaolukorras kehtestab süsteemihaldur, kes avaldab need oma veebilehel. Tingimuste kehtestamisel lähtub süsteemihaldur Euroopa Komisjoni määrusest (EL) 312/2014, millega kehtestatakse ülekandesüsteemides gaasivarustuse tasakaalustamise võrgueeskiri (ELT L 91, 27.3.2014, lk 15–35).

(12) Bilansihalduri, jaotusvõrguettevõtja ja tarbija hädaolukorras ning gaasitarbimise piiramisest teavitamise tingimused hädaolukorras kehtestab süsteemihaldur, kes avaldab need oma veebilehel.“;

15) paragrahvi 26⁵ lõike 1 esimest lauset täiendatakse pärast sõna „tagamiseks“ sõnadega „pärast seda, kui hädaolukorra seaduse § 18¹ lõike 3 alusel riigi tegevusvaru koosseisus moodustatud strateegiline gaasivaru (edaspidi *strateegiline gaasivaru*) on ammendunud“;

16) paragrahvi 26⁵ lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Süsteemihalduri poolt kättesaadavaks tehtud varu müüb bilansihaldur kaitstud tarbijale varu kaalutud keskmise soetushinnaga, millele on lisatud varu hoiustamise, haldamise ja transiidikulud.“;

17) paragrahv 26⁷ loetakse §-ks 26⁹ ja seaduse 3. peatükki täiendatakse §-dega 26⁷ ja 26⁸ järgmises sõnastuses:

„§ 26⁷. Strateegilise gaasivarude haldamise kulud

(1) Strateegilise gaasivarude haldamise kulud kaetakse varumakse maksja tasutavast strateegilise gaasivarude maksest (edaspidi *varumakse*).

(2) Strateegilise gaasivarude haldamise kulud on:

- 1) strateegilise gaasivarude hoidmisega seotud kulu;
- 2) strateegilise gaasivarude kindlustamise kulu;
- 3) strateegilise gaasivarude koguse ja varude nõuetele vastavuse kontrollimise kulu;
- 4) strateegilise gaasivarude haldaja tegevuskulu;
- 5) strateegilise gaasivarude haldaja finantskulu;
- 6) muud käesolevast seadusest tulenevad strateegilise gaasivarude hoidmise kohustuse täitmisega seotud kulud, välja arvatud strateegilise gaasivarude soetamine.

(3) Strateegilise gaasivarude haldaja on hädaolukorra seaduse § 18¹ lõikes 1 nimetatud isik.

(4) Varumakse maksja on bilansihaldur.

(5) Varumakse laekub varu haldajale.

(6) Varumakse tasumise kohustus tekib maagaasi müügil tarbijale.

(7) Varumakse tasumise periood on kalendrikuu. Varumakse maksja tasub varumakse eelneva nõudeta varu haldaja veebilehel avaldatud arvelduskontole hiljemalt iga kuu 15. kuupäevaks eelneva kuu eest suuruses, mis vastab varumakse maksja poolt eelneval kalendrikuul tarbijale müüdud gaasi kogusele ja kehtivale varumakse määrale. Maksekorralduse selgitusse tuleb märkida „gaasi varumakse“ ning kalendrikuu nimetus, mille eest varumakse tasutakse.

(8) Kui varumakse maksja ei tasu varumakset käesoleva paragrahvi lõike 7 kohaselt, esitab varu haldaja varumakse maksjale varumakse teate. Teate alusel varumakse tasumise tähtaeg on kümme päeva varumakse teate saamisest arvates. Tasumisele kuuluva varumakse teade on haldusakt avalik-õigusliku rahalise kohustuse täitmiseks täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 punkti 21 tähenduses.

(9) Kui varumakse maksja ei ole tasunud varumakset käesoleva paragrahvi lõikes 7 sätestatud tähtpäevaks, on ta kohustatud maksma tähtpäevaks tasumata summalt viivist 0,06 protsenti päevas, kuid kokku mitte rohkem kui tasumisele kuuluv varumakse summa.

(10) Viivise kohta esitab varu haldaja varumakse maksjale nõude, milles näidatakse viivitatud päevade arv, viivise määr, tasumisele kuuluv viivise summa ja tasumise tähtaeg. Viivise nõue on haldusakt avalik-õigusliku rahalise kohustuse täitmiseks täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 punkti 21 tähenduses.

§ 26⁸. Varumakse määr

(1) Varumakse alammäär on 0,5 eurot megavatt-tunni ja ülemmäär 2,5 eurot megavatt-tunni lõpptarbijale müüdud gaasi kohta.

(2) Varumakse määr, väljendatuna eurodes megavatt-tunni müüdud gaasi kohta, kehtestatakse üks kuu enne selle kehtima hakkamist.

(3) Varumakse määra kehtestamise aluseks on strateegilise gaasivaru koguse haldamiseks vajalik eeldatav kulu järgmisel kalendriaastal ning järgmisel kalendriaastal müüdava gaasi eeldatav kogus.

(4) Varumakse määra võib muuta vastavalt varu haldamise tegelikele kuludele ning gaasi müüginahule. Muudatus tuleb teha, kui haldamise kulusid pole võimalik katta laekunud ja kehtiva varumakse määra alusel eeldatavalt laekuva varumakse arvelt. Muudetud varumakse määr hakkab kehtima järgmisel kuul selle kehtestamise kuust arvates.

(5) Kui kalendriaastal tasutud varumakse kogusumma ületab vastava kalendriaasta strateegilise gaasivaru haldamise kulud, võetakse ülelaekunud summa arvesse järgmisel varumakse määra kehtestamisel.

(6) Varumakse määra kehtestab varu haldaja ettepanekul valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

18) paragrahvi 28 lõike 2 punkt 2 tunnistatakse kehtetuks;

19) paragrahvi 37 lõike 3 punkt 20 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„20) kooskõlastab terminali kasutamise lepingu tüüptingimused ja tariifide arvutamise meetoodika“;

20) paragrahvi 38¹ tekst loetakse lõikeks 1 ja paragrahvi täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

„(2) Konkurentsiametil on õigus teha turuosalisele ettekirjutus hädaolukorras kehtestatud gaasinõudluse kohustusliku vähendamise meetmete, käesoleva seaduse § 26² lõike 2 alusel tarbimise piiramiseks süsteemihalduri antud juhiste ja korralduste või § 26² lõigete 8 ja 9 alusel bilansihalduri poolt tema bilansiportfelli kuuluvate kaitsetute tarbijate gaasiga varustamise piiramise kohustuse täitmiseks.“;

21) paragrahvi 38² teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Sunniraha ülemmäär füüsilisele isikule on 1300 eurot ja juriidilisele isikule 100 000 eurot.“.

§ 2. Hädaolukorra seaduse muutmine

Hädaolukorra seaduse § 18¹ lõiget 4 täiendatakse pärast sõna „arvelt“ sõnadega „, kui seadusega ei ole ette nähtud teisiti“.

§ 3. Konkurentsiseaduse muutmine

Konkurentsiseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 53¹ lõiget 8 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:

„4) veeldatud gaasi terminali haldur.“;

2) paragrahvi 53² lõikes 2 asendatakse tekstiosa „2 ja 3“ tekstiosaga „2–4““;

3) paragrahvi 53³ lõikes 4 asendatakse sõnad „ja punktis 3 nimetatud sadama pidaja“ sõnadega „, punktis 3 nimetatud sadama pidaja ja punktis 4 nimetatud veeldatud gaasi terminali haldur“.

§ 4. Seaduse jõustumine

Käesoleva seaduse § 1 punkt 17 ja § 2 jõustuvad 2023. aasta 1. mail.

Jüri Ratas
Riigikogu esimees

Tallinn, 2022

Algatab Vabariigi Valitsus 21. aprillil 2022. a nr 2-6/22-00868

Vabariigi Valitsuse nimel

(allkirjastatud digitaalselt)
Heili Tõnisson
Valitsuse nõunik